

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliáčik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

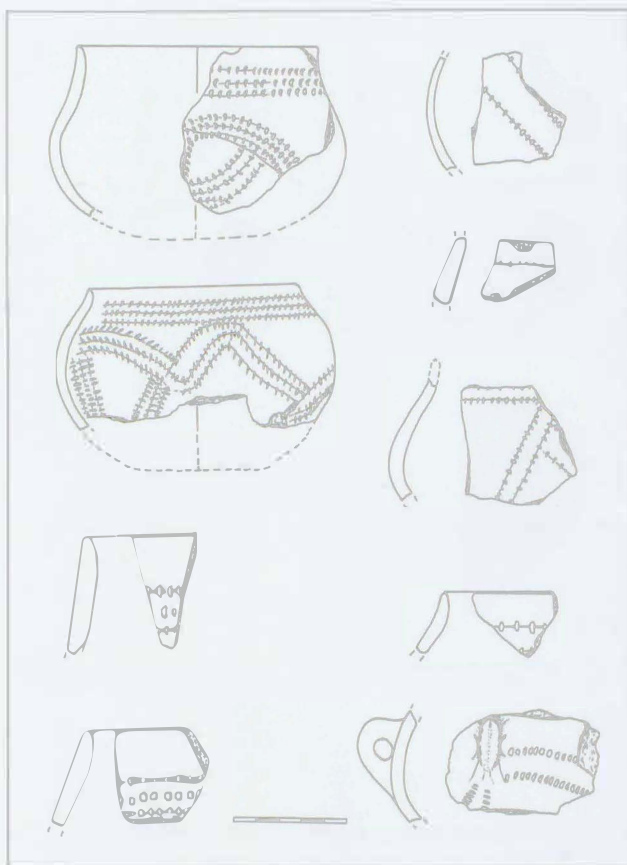
ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2008

Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

Obr. 10: Krhov – „Utopenec“. Výběr keramiky šáreckého stupně LnK z objektu č. 1. Abb. 10: Krhov – Teich „Utopenec“. Auswahl der Keramik der Kultur mit Linienbandkeramik (Stufe III). Objekt Nr. 1.

května 2007 záchraný výzkum pravěkého a raně historického sídliště, nacházejícího se na mírném k VJV obráceném svahu (podrobnější popis – viz kap. Doba bronzová). Výzkum zachytil 31 objektů, z nichž část (11 objektů) lze na základě nálezů keramiky datovat do období věteřovské skupiny a další 3 pak do střední doby hradištní. Nedatovatelné objekty lze k výše nastíněným časovým horizontům řadit podle rozmístění v ploše. Právě v horní části se mezi nálezy z věteřovských objektů vyskytlo i několik drobných střepů, které svým vypracováním odpovídají keramice LnK. Konkrétně se jedná o objekty č. 16, 18 a 27, a i když se nepodařilo přímo zachytit jámy jmenované kultury, je zde třeba osídlení předpokládat.

Miroslav Daňhel, Arkadiusz Tajer

Resumé

Křenovice (Bez. Přerov). „Padělky od Dřínového“ (Křenovice 3). LBK(?). Siedlung. Rettungsgrabung.

KUNOVICE (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Hluboček“. Neolit. Ojedinelé nálezy. Povrchový průzkum.

Na paleolitické lokalitě (Škrdla 2005, 113–114) byla mezi patinovanými artefakty nalezena i kamenná industrie postpaleolitického stáří. Jedná se o oboustranné

škrabadlo, distální část čepele s jemnou příčnou retuší, mesiální část čepele a ústěp, vše ze SGS. Industrii doplňuje část hlazené sekery (viz kapitola Eneolit) a novověké křesadlo. Kulturní příslušnost artefaktů není jednoznačná, štípané kamenné artefakty můžeme nejspíše přiřadit k neolitu.

Terénní průzkum proběhl v rámci projektu GAČR 404-05-0305 a příspěvek vznikl v rámci projektu GAČR 404-05-H527.

Martin Kuča, Petr Škrdla

Literatura

Škrdla, P. 2005: The Upper Paleolithic of the Middle Course of the Morava River. *Dolnověstonické studie 13*, Brno: AÚ AV ČR.

Resumé

Kunovice (Bez. Uherské Hradiště). „Hluboček“. Neolitikum. Einzelfunde. Oberflächensammlung.

MALHOSTOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

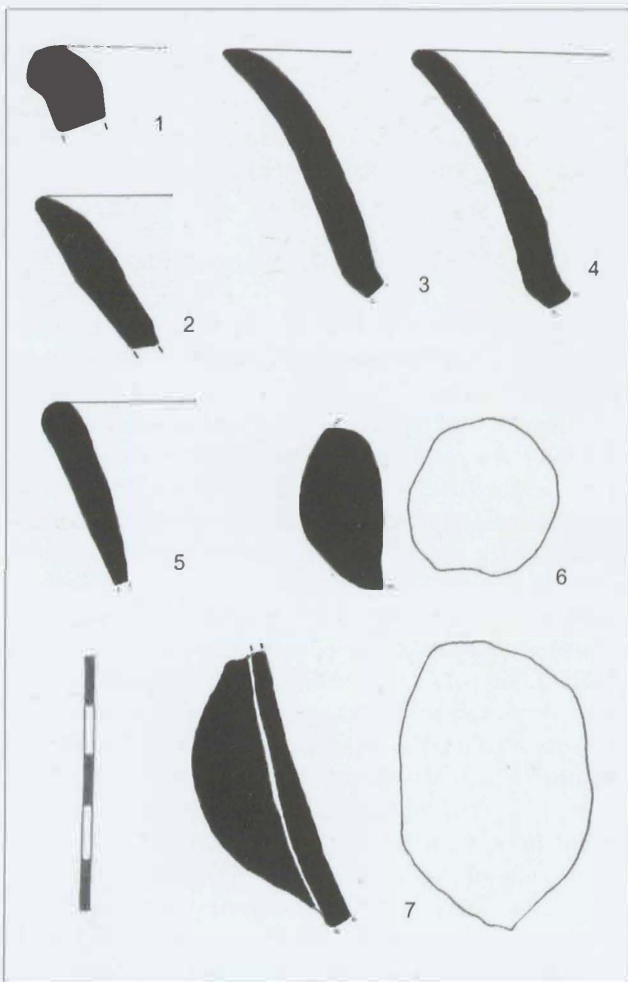
Malhostovice IV – „Pod Hustou březou“, „U bílého kamene“, „V kolíbkách“. LnK, MMK. Sídliště. Povrchový průzkum.

Archeologické lokality na Tišnovsku jako součásti geomorfologické jednotky Boskovické brázdy byly zejména v 80. letech minulého století systematicky prosbírány především J. Doleželem a V. Růžičkou (Doležel 1985, 85–89). Druhý z jmenovaných pak pokračuje v průzkumné činnosti dodnes. Část materiálu, který získal J. Doležel v katastru obce Malhostovice, je uložen v Podhoráckém muzeu v Předklášteří (za ochotné zpřístupnění patří dík PhDr. J. Zacpalovi, vedoucímu muzea a kurátorovi sbírek). Pozornost je v tomto příspěvku obrácena na polykulturní lokalitu Malhostovice IV v tratích „Pod Hustou březou“, „U bílého kamene“ a „V kolíbkách“ (Doležel 1985, 87; archeologické nálezy z těchto tratí eviduje již Skutil 1933, 82, 84). Vzhledem k zaměření disertace jednoho z autorů (M. K.) jsou zde ovšem hodnoceny pouze keramické artefakty a broušená kamenná industrie kultury s moravskou malovanou keramikou (MMK), spolu se štípanou kamennou industrií, náležející obecně neolitickým fázím osídlení, tedy i kultuře s lineární keramikou (LnK). Jedná se o povrchové sběry J. Doležela z let 1979–1983. První ucelenější zhodnocení neolitického osídlení katastru učinil V. Podborský (2001, 31, obr. 10). Je na místě podotknout, že ne všechen materiál vyobrazený v příspěvku uvedeného autora byl beze zbytku dohledán. Důležitá je kolekce kamenné industrie, i když netvoří díky silnému zastoupení osídlení kultury s lineární keramikou homogenní celek.

Lokalita se nachází téměř ve středu malhostovického katastru v tratích „Pod Hustou březou“, „U bílého kamene“, a „V kolíbkách“ 1,2 km východně kostela sv. Vavřince v obci. Areál sídliště je tu na ploše cca 1,36 ha situován v otevřeném terénu na mírně k západu až jihozápadu svažité terase nad severním okrajem úžlabí potoka

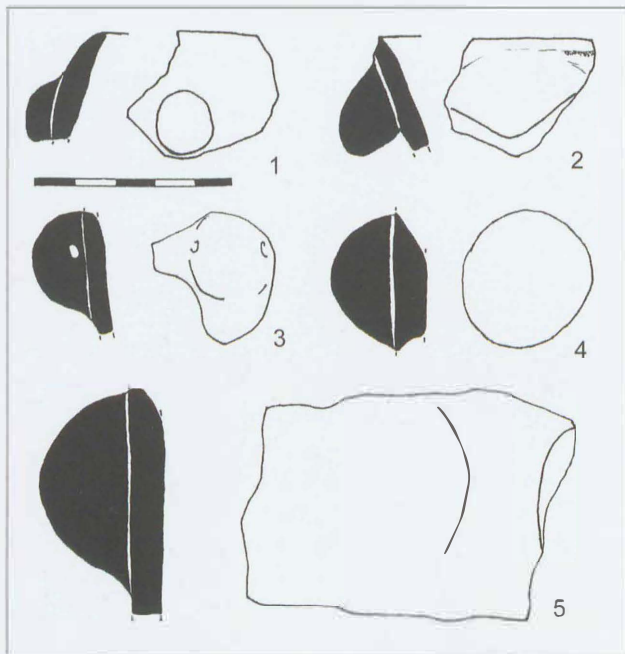

Žalvíř, v nadmořské výšce 311–334 m, s maximální kumulací nálezů v rozmezí 312–318 m n. m. (lokalizace: 49°19'52.686"N, 16°31'8.856"E; ZM ČR 1 : 10 000, č. 24-32-08: 20 : 97, 13 : 97 a 20 : 62 mm od S a V okraj sekční čáry). Podle dosavadních pozorování osídlení sledovalo v délce přibližně 360 m a na západě až ve 100 m širokém pásu samotný Žalvířský potok jako primární vodní zdroj, od jednotlivých částí sídliště vzdálený 20–90 m jižně. Vlastní sídelní terasa je tvořena terciárními, spodně tortonskými písčitymi slínami a písky neogénu, překrytými středně těžkými sprašemi, na kterých se vyvinuly na většině lokality spíše písčité hnědozemě, na západním okraji přecházející do degradované černozemě (Svoboda a kol. 1963; Mašát, Kalenda, Slámová, Kolář, Šimek 1965).

Obr. 11: Malhostovice. Výběr keramiky. Fig. 11: Malhostovice. Selected material.

Kolekce zlomků keramiky představuje nejbohatší část nálezového fondu. Tvoří ji především fragmenty hrncovitých a mísovitých nádob. Na těchto tvarech jsou zastoupeny rozličné tvary plastické výzdoby a okrajů. Plastickou výzdobu reprezentuje výčnělek bochánkovitý (obr. 11: 7), kulovitý (obr. 11: 6, 12: 4), polokulovitý (obr. 12: 1) a zobákovitý (obr. 12: 2), lehce hráněný výčnělek se zaoblenými hranami (obr. 12: 5) a svisle protáhlý výčnělek s horizontálním otvorem (obr. 12: 3). Okraje převažují zaoblené, výjimečně se objevil zaostřený či hrotitý okraj.

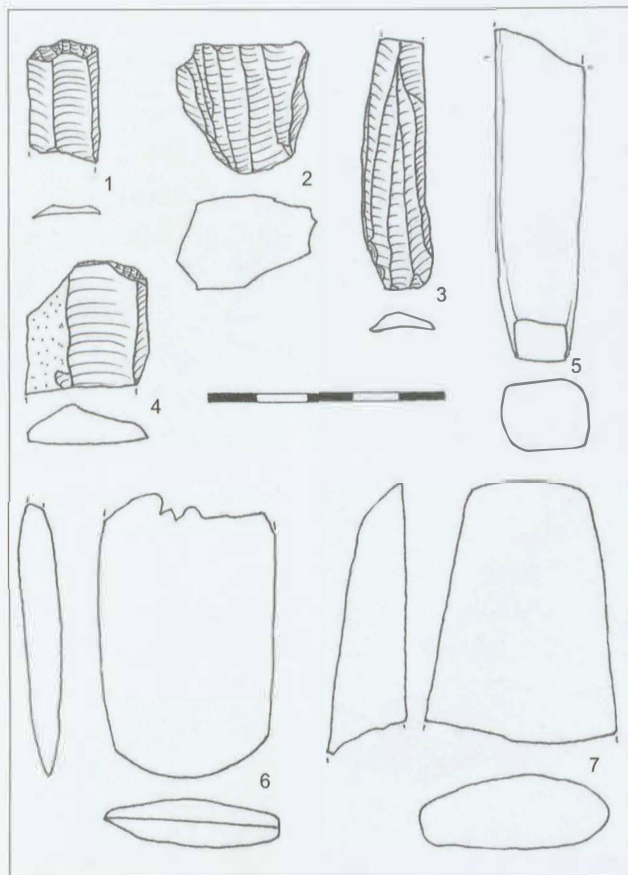

Obr. 12: Malhostovice. Výběr keramiky. Fig. 12: Malhostovice. Selected material.

Štípanou kamennou industrií tvoří 35 kusů (obr. 13: 1–4). Suroviny byly determinovány makroskopicky. V jejich spektru dominuje rohovec typu Krumlovský les, varieta II (16 ks), dále je zastoupen rohovec typu Olomučany (7 ks), silicit krakovsko-čestochovské jury (3 ks), křídový spongiový rohovec, rohovec typu Krumlovský les, varieta I (po 2 ks), rohovec typu Stránská skála, křemičitá zvětralina typu Ctídužice, nejistý rohovec typu Olomučany, silicit z glacienních sedimentů a přepálený silicit (po 1 ks). Výrobní složka zde převažuje nad spotřební (obr. 14). Z nástrojů byla zaznamenána pouze dvě škrabadla: obě jsou přelomená, jedno je škrabadlo s kůrou z SGS (obr. 13: 4) a druhé z rohovce typu KL, varieta II (obr. 13: 1). Suroviny štípané kamenné industrie jsou převážně regionálního původu, otázkou je kulturní příslušnost SGS a SKČJ (LnK x MMK ?).

Broušená kamenná industrie ze sběrů není početná. Ke kultuře s moravskou malovanou keramikou byly přiřazeny 3 artefakty (obr. 13). Jedná se o břitovou část ploché sekerky s rovným ostřím ze zelené břidlice typu Želešice (obr. 13: 6), o týlovou část ploché sekerky ze stejné suroviny (obr. 13: 7) a břitovou část subtilního kopytovitého klínu z metabazitu typu Pojizeří (obr. 13: 5).

Nálezový celek neposkytl jednoznačně datovatelný materiál. Keramika vykazuje znaky spíše mladšího stupně kultury s MMK, nelze však plně vyloučit ani závěr staršího stupně (fáze Ic). Štípaná kamenná industrie nevykazuje v rámci Brněnska žádné neobvyklé parametry. Lokalita je polykulturní, proto můžeme pouze rámcově přiřadit více kusů rohovce typu Olomučany ke kultuře s LnK, rohovec typu SS spíše k MMK, překvapivé je minimální zastoupení rohovce typu KL I. S podobně hůře chronologicky determinovatelnými soubory se setkáváme častěji. Keramika, která je pokládána za nejpřesnější prvek relativní chronologie, nemusí plně odpovídat již zavedeným chronologiím. I z toho důvodu byla mj. vytvořena

Obr. 13: Malhostovice. Výběr kamenné industrie. Fig. 13: Malhostovice. Selected artifacts.

doposud „těžko uchopitelná“ fáze Ic kultury s moravskou malovanou keramikou (Rakovský 1985). Do budoucna je proto důležité dosavadní poznatky znovu přehodnotit především na základě přírodovědných metod včetně absolutního datování.

Příspěvek vznikl v rámci GA ČR č. 404-05-H527.

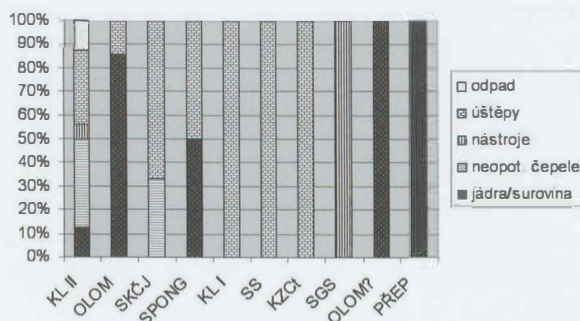
Martin Kuča, Jiří Doležel

Literatura

- Doležel, J. 1985: Pravěké a raně středověké osídlení Tišnovska – předběžné výsledky povrchového průzkumu v letech 1979–1983 (okr. Blansko, Brno-venkov). *Přehled výzkumů 1983*, Brno, 85–89.
- Mašát, K., Kalenda, M., Slámová, O., Kolář, J., Šimek, M. 1965: Komplexní průzkum půd ČSSR. Půdy okresu Brno-venkov, genetická a agronomická charakteristika. Praha–Brno (rkp.).
- Podborský, V. 2001: Život v pravěku. In: P. Grűnwald, V. Podborský (eds.): *Malhostovice – Nuzířov. Od nejdávnější minulosti po současnost*, 23–42. Tišnov.
- Rakovský, I. 1985: Morava na prahu eneolitu. Rkp. disertační práce. Brno.
- Skutil, J. 1933: Pravěk Tišnovska. In: A. Krejčí, J. Šmarda (eds.): *Vlastivěda Tišnovska I*. Tišnov 63–92.
- Svoboda, J. a kol. 1963: Geologická mapa ČSSR. Mapa předčtvrtohorních útvarů 1 : 200 000. List M-33-XXIII Česká Třebová. Praha.

Resumé

Malhostovice (Brno-venkov district). Neolithic. Linear Pottery Culture, Lengyel Culture. Settlement. Surface survey.

Obr. 14: Malhostovice. Technologie podle surovin. Fig. 14: Malhostovice. Technology according to raw material type.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

„Za sídlištěm“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Na jaře 2007 byl pracovníky Archeologického centra v Olomouci proveden záchranný archeologický výzkum na stavbě příjezdové komunikace a inženýrských sítí k rodinným domům v lokalitě Mohelnice-„Za sídlištěm“. Na stěnách výkopů pro inženýrské sítě se podařilo zdokumentovat 3 zahloubené sídlištní objekty (kůlovou jamku, větší jámu a hliník). V zásypech objektů byly objeveny zlomky keramiky, mazanice a jeden kus štípané industrie. Objekty jsou datovány do období existence kultury s moravskou malovanou keramikou.

Zkoumaná lokalita se nachází na severovýchodním okraji Mohelnice, v mírném svahu, zhruba 250 metrů severně od potoka Mírovka, v nadmořské výšce 265–266 metrů. Poloha zjištěných objektů je na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 14–43–15, určena bodem o souřadnicích 5:65 mm od ZŠ:JŠČ.

Vendula Vránová

Resumé

Mohelnice (Šumperk district). „Za sídlištěm“. Moravian Painted Ware culture. Settlement. Rescue excavation. Three settlement features from Moravian Painted Ware culture were excavated during a rescue archaeological excavation in Mohelnice.

MOKRÁ (OKR. BRNO-VENKOV)

„Spálená seč“. MMK Ic. Sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2007 došlo k pokračování záchranného výzkumu sídliště fáze Ic kultury s moravskou malovanou